

Jukka Ruoskanen:

SIVUAURINKO

Ursa Minor 3/91

Halot - Halos

HALOVUODEN "HUIPENTUMA"...

Jo legendaariseksi muodostunutta halokevättä odoteltiin jälleen tänäkin vuonna innokkaasti Aurinkokaaren kipinä silmäkulmassa. Kaikki tuntui aluksi menevän hienosti; havaittsijoita oli melko mukavasti ja pääkaupunkiseudun "halohuhtikuu" pyörähti onnistuneesti käyntiin. Vain yksi asia tuntui olevan hieman ruosteessa, nimittäin itse pääesiintyjät, HALOT. Mutta ilman vasta-aurinkokaaria ei tämäkään huhtikuu mennyt, sillä vaikka parhaat jääkiteet sisältävät pilvet onnistuivatkin kiertämään Etelä-Suomen paikkakunnat lähes täydellisesti, niin Turun jengi piti huolen siitä, etteivät saldot jääneet nollille. Turussa kevät muutenkin vaikutti normaalilta havaintoraporteista päätellen. Silloin kun Helsingissä tavanomaiset halomuodot kirkastuivat ja pitenivät antaen vinkkiä paremmasta tavarasta jossain, niin Turussa oli jo täysi rähinä päällä. Turku ei kuitenkaan saanut olla kaikkien pelkästään positiivisten tapahtumien näyttämönä, sillä, kuten jo kaikki varmaan muistavatkin, jääkiekon MM-kisat eivät ilahduttaneet ainakaan suomalaisia kovin paljoa tuloksillaan ruotsin (huom. alkukirjain) vietyä kirkkaimmat mitalit, ja Suomen jouduttua tyytymään viidenteen tilaan...

HALOPROJEKTI JYVÄSKYLÄSSÄ

Yllä tuli mainittua jo Helsingissä järjestetystä halo-projektista. Samanlaista innostusta on ollut myös Jyväskylässä. En tosin ole tietoinen heidän havainnoistaan vielä. Havaintoprojektin pituus on kuulemani mukaan huhtikuun 17 päivästä toukokuun loppuun. Helsingissä halohuhtikuu alkoi heti 1.4. ja päättyi 9.5. Havaintomäärät ovat olleet hyvin korkeat jokaisella havaittsijalla; harmi vain, ettei multihaloa ole näkynyt.

PARHAAT NÄYTELMÄT

Maaliskuu sujui hyvin rauhallisissa merkeissä, ja ainoat huomionarvoiset näytelmät nähtiin vasta kuun lopulla. Huhtikuun paras materiaali sijoittui kuun keskivaiheille, ja pääosin Turkuun.

28.3. JA SEURAAVA YÖ 28.-29.3.

Pyramidikiteet levittäytyivät eteläisen Suomen ylle. Päivällä Jyväskylässä Jarmo Moilanen havaitsi haloa, joka koostui leveästä 22 renkaasta sekä ajoittaisista SAureista. Jarmon puolenpäivän aikoihin ottamassa kuvassa näkyy 9 rengas selvästi. Visuaalisesti JM ei ollut tätä pyramidi-vierailijaa huomannut auringon loisteen keskeltä. Pilvet ilmeisestikin siirtyivät etelämmäksi, sillä öinen kuun halo näkyi pääkaupunkiseudulla sekä Turussa ja Turengissa. Pääpiirteiltään halo koostui paksusta 22 renkaasta, kirkkaista sivukuista, diffuusista, mutta kirkkaahkosta ylläsivuavasta, sekä himmeästä 46 renkaasta. Kuun ZYKki näkyi Espoossa Timo Kinnusella sekä Siuntiossa Jukka Ruoskasella. Näiden lisäksi sitten näkyi tietysti myös tuo 9 rengas ja 9 allasivuava. Ei siis mikään turha display. Näytelmää havaitsivat edellämäinittujen lisäksi Veikko Mäkelä ja Marko Pekkola

Helsingissä, Timo Martola Turengissa ja Krista Vajanto Turussa. Diffuusio hehkua näkyi 22 renkaan ulkopuolella sekä Kinnusella että Ruoskasella, mutta tämä oli niin epäselvää ettei voi mennä tulkitsemaan valohehkua 23 tai 24 renkaaksi.

11.4. TURKU

Sisarukset Krista ja Tiia Vajanto nappasivat vuoden toistaiseksi parhaan näytelmän, Krista Turun keskustassa, ja Tiia Jäkärlässä. Näytös kehittyi maksimiinsa iltapäivällä klo 16.00. Molemmat näkivät täyden horisonttirenkaan ja mielettömän kirkkaat 22 sivuavat kaaret. Kristan havaitsemista häyttasivat olosuhteet, jotka lienevät jokaiselle havaittajalle tutut: ympäröivä ihmisvilinä. Sensijaan Tiia sai ilmeisesti rauhassa havaita haloa, sillä hän näki tämän näytelmän luonteen hyvin sopivat Wegenerin vasta-aurinkokaaret. Wegenerien aikoihin horisonttirengas ei enää ollut täysi, mutta 22 sivuavat pitkät & kirkkaat. Tämä halo on hyvin tyypillinen wegener-näytelmän esimerkki. Kirkkaat 22 sivuavat, HR, SAurit ja jotain 46 kamaa. Krista havaitsi vielä illemmalla kirkkaan 46 ylläsivuavan. Helsingin suunnalla ei todellakaan ollut edes viitteitä multihalosta. Vain tavanomaisten halomuotojen edustajia. Sensijaan 12.4 oli helsingissä kuulemani mukaan ainakin Timo Kinnunen nähnyt pitkähkön horisonttirenkaan. Tämäkin halonäytelmä kuitenkin hyytyi siihen.

13.4. TURKU

Jälleen kerran Turku jyrää. Tälläkertaa asialla Ilana Saarikko ja Krista Vajanto. Keskipäivällä Krista näki tavanomaisten (ja todella kirkkaan ylläsivuavan lisäksi) Parryn ja 120 sivuaurion. Iltapäivän tunteina sitten Ilanakin huomasi näytelmän ja havaitsi Parryn. Parryn näki myös Krista, jonka kommentin mukaan se oli kirkas. Visuaalisesti tosi hieno halo, josta ei muilla havaintopaikkakunnilla ollut merkkejäkään. HUH HUH!

20.4. JYVÄSKYLÄ

Jarmo Moilanen pääsi ihailemaan 46 allasivuavaa 3 minuutin ajaksi Jyväskylässä klo 13.45. Helsingin suunnalla olisi ollut mahdollisuuksia samaan, mutta alapilvet peittivät sinnikkäästi näkyvyyden.

25.4. TURKU

Krista Vajanto havaitsi elämänsä ensimmäisen 46 allasivuavan, vain pari päivää Jarmo Moilasta myöhemmin. Tämä tapahtui aamulla klo 9.00. Näytelmä kokonaisuudessaan ei ollut kovin kirkas tai muuten erikoinen.

27.4. HELSINKI

Mika Bray onnistui näkemään huhtikuun harvinaisimman halon Helsingissä. Näytelmä, joka koostui vain 22 renkaasta, ei antanut minkäänlaisia odotuksia paremmasta. Mutta toisin kävi. Vastapuolen taivaalla olikin hyvää pilveä, johon syntyivät sekä HR että Vasta-aurinko. VAur oli hyvin lyhytaikainen. Myös Marko Pekkola onnistui näkemään horisonttirenkaan, muttei VAuria.

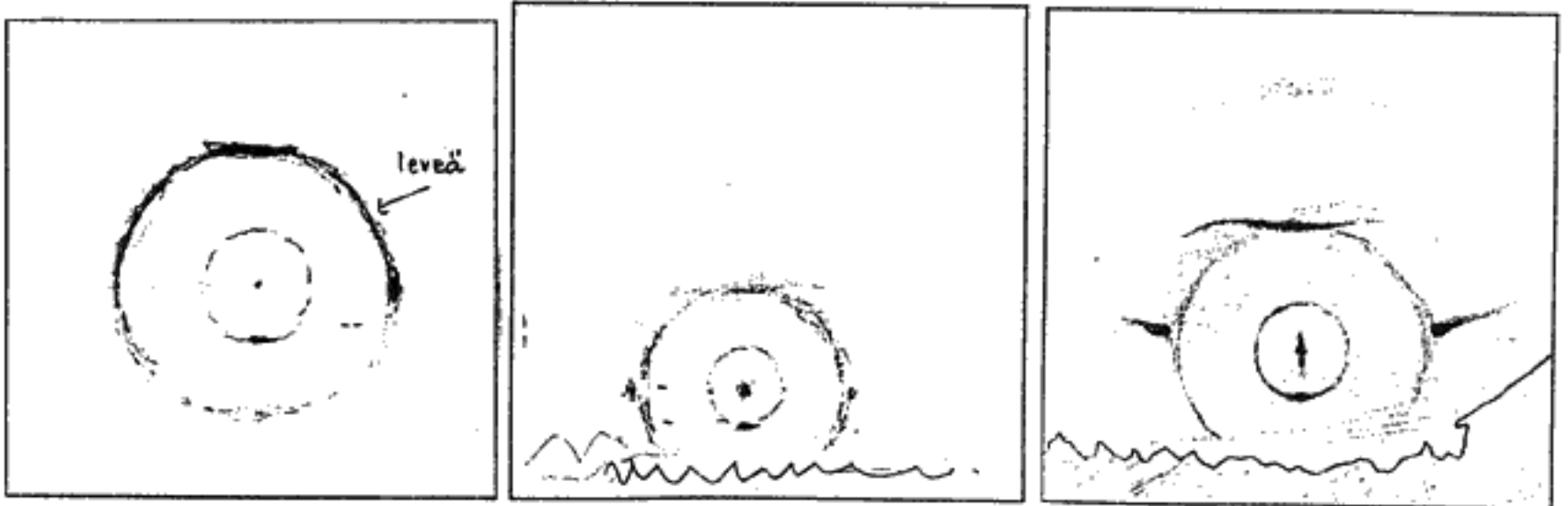
Haloinen kevät ei kuitenkaan vielä ole päättynyt tätä kirjoittaessani. Ja viime vuosina kesä on tarjonnut useita näytelmiä. Voihan toki olla, että jaoston vetäjän myötä parhaat

halopilvet ottivat lopputilin Marko Pekkolan vankkumattomina kannattajina. Toivotaan nyt kuitenkin, ettei asia aivan näin ole. Ainoa tie pohjalta on ylöspäin, (tai sitten pohjalla junnataankin kauan...).

TERVEISIÄ SÄÄJAOSTOSTA

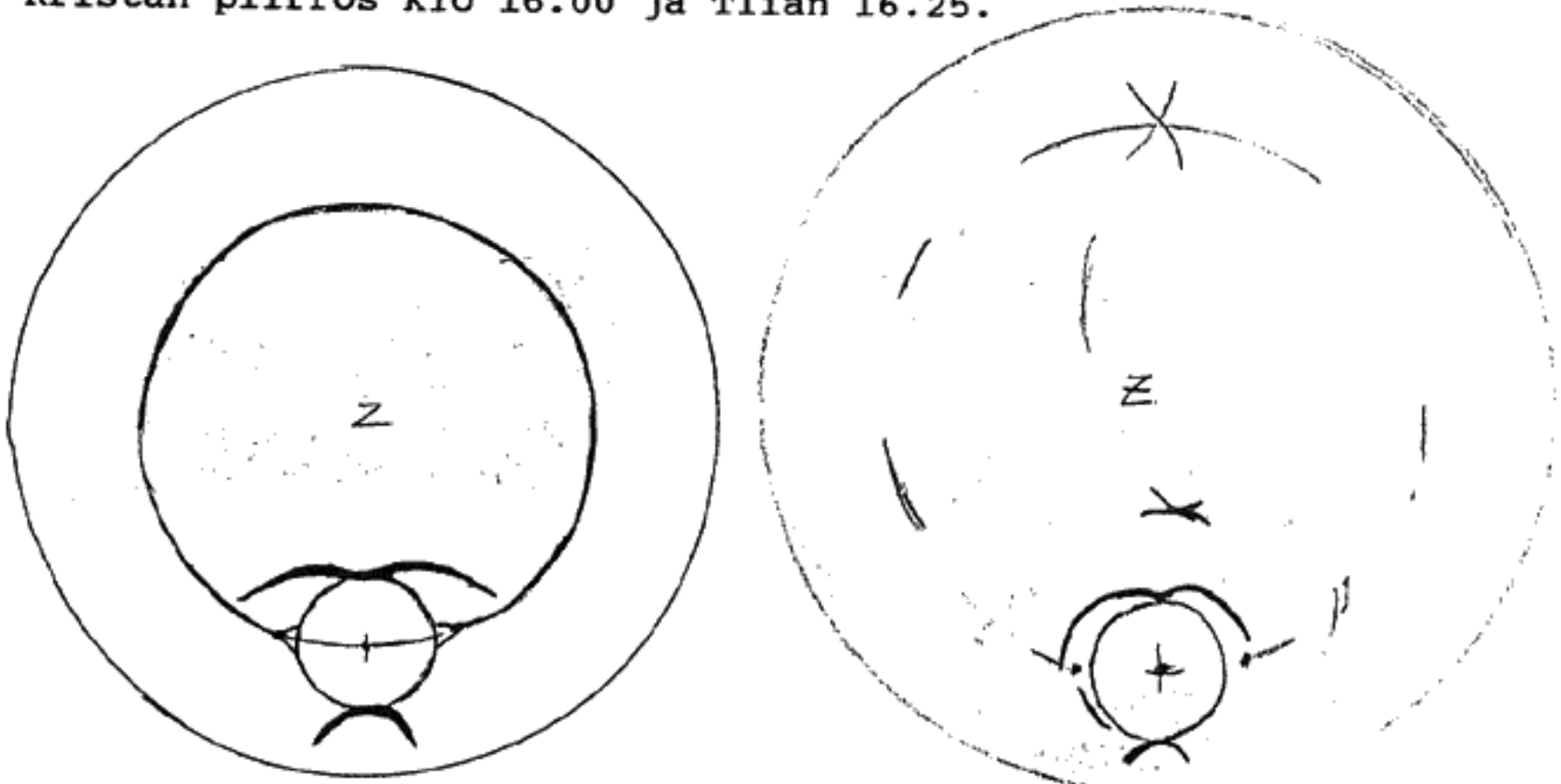
Marko Lahtinen on kehitellyt mittavaa sääprojektia, johon ottaisivat useammat jaostot osaa. Myöskin halojaosto on hyvä liittää tämän projektin yhteyteen, sillä haloja havaitessaan ei suuri vaiva ole merkata vallitsevaa säätä ylös. Huomaatte vilkaisemalla edellistä UMia (2/91), että havainto-ohjelma on todella helppo toteuttaa. Ajankohta on siirretty Heinä- tai elokuulle. Havaintolomakkeet ja ohjeet tulevat suoraan sääjaostosta sitten, kun projektin lopullinen ajankohta on selvillä. Projektiin osallistuminen on toivottavaa, ei se ainakaan fyysisesti ketään pitäisi rasittaa.

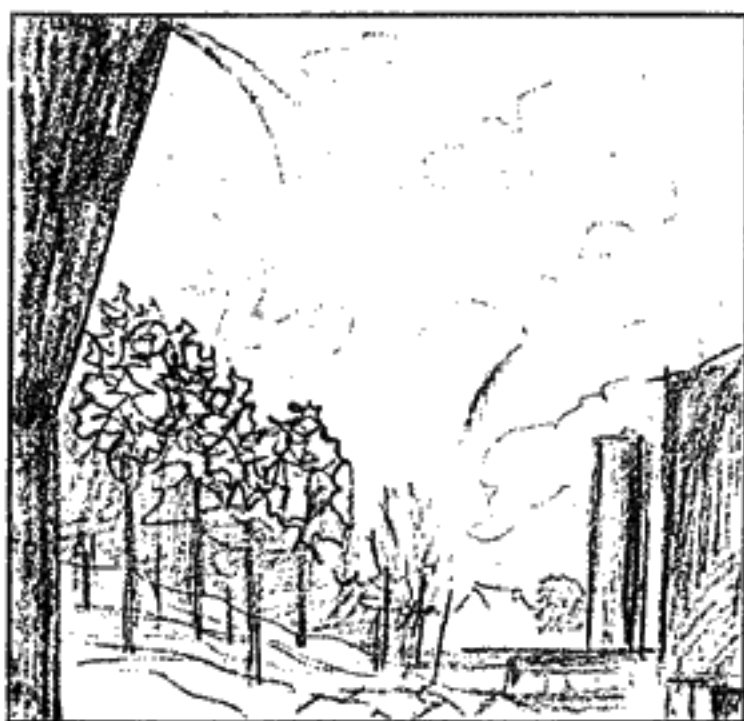
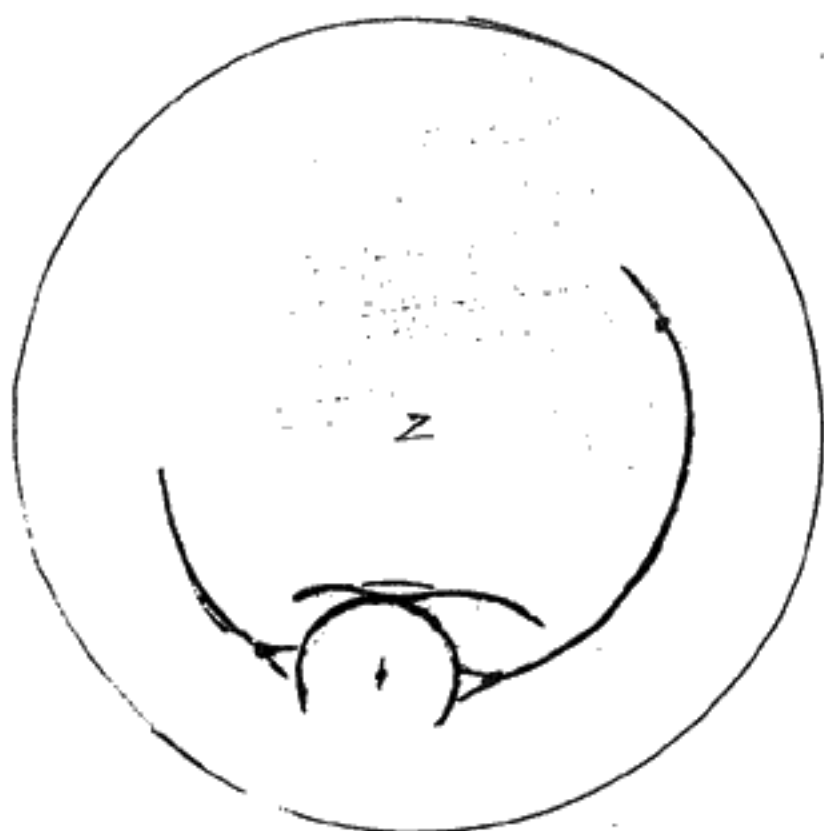
Jutusta tuli taas lyhyt, mutta eipähän teidän tarvitse ainakaan lukea tätä kieliopillisesti päin --piip-- olevaa sotkua. Hyvää kesää kaikille!

Yllä Veikko Mäkelän, Timo Kinnusen ja Jukka Ruoskasen piirrokset 28.-29.3. näytelmästä. VM ja TK ovat tehneet piirroksensa 22.45, ja JR:n piirros klo 22.30.

Alla Krista ja Tiia Vajannon piirrokset 11.4. näytelmästä. Kristan piirros klo 16.00 ja Tiian 16.25.

Vasemmalla Krista Vajannon piirros 13.4. halosta Turussa. Piirros on tehty klo 11.50.

Oikealla Jarmo Moilasen piirros 46 allasivuavasta Jyväskylässä 20.4. klo 13.45. 46 allasivuavan kesto oli 3 minuuttia.

ENGLISH SUMMARY

Spring, the best period in observing halos, passed by very peacefully. Especially in southern Finland the situation was rather poor. The best halos of the period were seen in west coast in Turku. The anthelic arcs of Wegener were seen by Tiia Vajanto on 11.4. in Turku. Also some other displays were recorded. Worth mentioning is the 9 degree halo seen by many observers on the night of 28th of March. Also the "lower tangent arc" of this halo was seen. Most of the best displays on March-April period were reported by Krista Vajanto in Turku.